

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

МАМЧУР ЛІДІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 342.951

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ З ПУБЛІЧНИМИ
ІНСТИТУЦІЯМИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вищому навчальному закладі «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна».

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
Гречанюк Сергій Костянтинович,
Тернопільський національний економічний
університет,
завідувач кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
Рибалка Наталія Олегівна,
Національна академія прокуратури України,
проректор;

кандидат юридичних наук,
Сикал Максим Миколайович,
Академія Державної пенітенціарної служби України,
доцент кафедри адміністративного, цивільного та
господарського права і процесу.

Захист відбудеться «26» квітня 2019 року о 12-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 58.082.04 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий «26» березня 2019 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С. В. Банах

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Системні перетворення правоохоронної системи обумовлені змінами суспільства, що відбулись в результаті великих потрясінь в Україні призвели до появи нових органів, здатних реалізовувати правоохоронну функцію, формування нових форм правоохоронної діяльності, її засобів, методів. Незмінною залишається неможливість всієї правоохоронної системи досягати визначених законом цілей та завдань самостійно, без участі інших органів публічного управління, неурядових організації, окремих громадян, що потребує постійної уваги до цієї проблеми з боку вчених, аналітиків, практикуючих юристів, правозахисників. Налагодження співпраці повинно розглядатись як один із ключових процесів в діяльності правоохоронних органів, важливість якого пов'язана із необхідністю існуванням сталої комунікації, використання спільних ресурсів, інформаційного та технічного обміну, що покращить якість правоохоронної діяльності і безумовно збільшить її ефективність.

Взаємодія у правоохоронній сфері – безумовна вимога, принцип, процес, форма діяльності, а також частина адміністративно-правового механізму, який є об'єднуючим фактором правоохоронної системи, що дозволяє розглядати останню як частину механізму держави, а також особливу публічну суб'єктну групу спрямовану на забезпечення прав і свобод людини і громадянина, утвердження верховенства права та правопорядку, забезпечення громадського порядку і безпеки. Тому з'ясування адміністративно-правових засад організації та здійснення взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями (включаючи інші правоохоронні структури) завжди було, й залишається вкрай актуальним питанням для сучасної науки адміністративного права.

Поряд із цим, слід констатувати, що для публічно-правової науки питання налагодження взаємодії не є новими і постійно знаходяться в межах уваги вчених-правників. Вона розглядається крізь призму кримінального процесу, кримінології, теорії правоохоронної діяльності, адміністративного права, теорії адміністративної діяльності, інформаційного права тощо. При чому багатовекторність питань організації та здійснення взаємодії дозволяє говорити про їх складність і важливість, а також їх комплексну управлінську та процесуальну природу, що дозволяє здійснювати наукові розробки в різних напрямках на засадах взаємодоповнення, взаємоузгодження та можливості використання спільного наукового інструментарію. Аналіз наукових розробок питань спільної діяльності різних суб'єктів у публічно-правовій сфері дозволяє констатувати поступовий відхід від галузевого аналізу цих проблем і переходу до концептуального розуміння окремої теорії взаємодії різних державних і суспільних явищ та процесів (включаючи правоохоронну сферу). Натомість аналіз сучасної доктрини адміністративного права засвідчує потребу поглиблення питань адміністративно-правового забезпечення взаємодії в правоохоронній системі, що обумовлює актуальність цього наукового дослідження.

Додаткової актуальності дисертації надає аналіз наукових пошуків питань взаємодії. Суттєвий науковий внесок у розробку проблематики організації та здійснення спільної діяльності правоохоронних органів з публічними інституціями крізь призму теорії правоохоронної діяльності, публічного адміністрування, адміністративного права та процесу, а також адміністративної діяльності зробили

відомі вчені-юристи: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, О. О. Бандурка, Ю. П. Битяк, В. Т. Білоус, І. Л. Бородін, А. О. Галай, І. С. Гриценко, І. П. Голосніченко, Й. І. Горінецький, С. К. Гречанюк, Є. О. Дідоренко, Є. В. Додін, В. О. Заросило, Д. Г. Заброта, Д. П. Калаянов, Р. А. Калюжний, С. В. Ківалов, В. К. Колпаков, Я. Ю. Кондратьєв, О. В. Кузьменко, А. М. Кучук, С. В. Краснокутський, К. Б. Левченко, Д. М. Лук'янець, О. В. Негодченко, Н. О. Рибалка, О. І. Остапенко, В. І. Олефір, П. В. Онопенко, В. П. Петков, С. В. Петков, Д. В. Приймаченко, Т. О. Проценко, Т. О. Пікуля, Ю. І. Пивовар, О. П. Рябченко, А. О. Собакарь, І. А. Сердюк, О. В. Тюрін, В. Г. Фатхутдінов, В. О. Шамрай, Ю. С. Шемшученко, В. К. Шкарупа та інші. Роботи цих авторів присвячені широкому колу питань взаємодії значного спектру органів публічної адміністрації й правоохоронних органів, які, натомість в більшій мірі спеціалізували взаємодію за певними критеріями (переважно, за суб'єктним складом, метою, формою тощо). Проте системного теоретико-методологічного дослідження питань взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями крізь призму її адміністративно-правового забезпечення до тепер проведено не було. Саме тому актуальність дослідження адміністративно-правових засад взаємодії публічних інституцій у правоохоронній сфері не викликає сумнівів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до п. 4 розділу 3 Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки (Схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015); п. 5 розділу 7 Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016-2020 роки, схваленої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року.

Мета і завдання дослідження. *Мета дисертації* полягає у науковій розробці адміністративно-правових засад взаємодії правоохоронних органів України з публічними інституціями, а також формування на цій основі науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій теоретико-методологічного характеру, спрямованих на покращення якості та підвищення ефективності взаємодії означених суб'єктів.

Для досягнення цієї мети в роботі визначені такі завдання:

- розкрити основні доктринальні підходи до формування й існування теорії взаємодії та її використання в правоохоронній сфері;
- здійснити критичний аналіз проблеми визначення суб'єктного складу учасників взаємодії в законодавстві України, що регулює правоохоронну діяльність;
- навести авторське бачення поняття взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями;
- здійснити теоретико-правову характеристику адміністративно-правового забезпечення організації взаємодії правоохоронних органів;
- визначити цілі та форми взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями;
- розкрити основні аспекти правового забезпечення використання інформаційних технологій в організації міжсуб'єктної взаємодії правоохоронних органів;
- розглянути категорію іміджу правоохоронних органів як основи спільної діяльності з інституціями громадянського суспільства;

– охарактеризувати принципи та напрямки міжнародного співробітництва правоохоронних органів;

– розробити пропозиції та рекомендації теоретичного та практичного значення, спрямовані на підвищення належного адміністративно-правового забезпечення взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини пов'язані з організацією та здійсненням взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади взаємодії правоохоронних органів України з публічними інституціями.

Методи дослідження. Як і будь-яке комплексне дослідження, основою для здійснення наукового пошуку становлять положення загальної теорії пізнання. З метою наукової розробки адміністративно-правових засад взаємодії правоохоронних органів України з публічними інституціями у роботі використані наступні методи: формально-догматичний, структурно-функціональний аналіз, компаративно-правовий, статистичний, соціологічний. Зокрема, формально-догматичний метод використаний для розробки категоріального апарату, необхідного для з'ясування основних питань обумовлених предметом і об'єктом роботи (підрозділи 1.1., 1.3., розділ 2); структурно-функціональний аналіз використано для розгляду проблем піднятих в дисертації у їхньому взаємозв'язку, а також у поєднанні теорії та практики. Крім того означений метод дозволив характеризувати суб'єктний склад учасників відносин взаємодії в правоохоронній сфері, структуру адміністративно-правового забезпечення питань взаємодії, засади використання інформаційних технологій у питаннях налагодження спільної діяльності (підрозділи 1.2., 1.3., 2.1., 3.1.); компаративно-правовий метод використаний для порівняння законодавства з питань організації та здійснення спільної діяльності, практики його застосування в повноваженнях різних суб'єктів взаємодії, а також основ здійснення міжнародної співпраці (підрозділи 2.2., 3.3); статистичний метод використаний для характеристики сучасного стану правоохоронної сфери держави, органів, що здійснюють правоохоронну функцію (підрозділ 1.1.); соціологічний метод застосований при дослідженні іміджу правоохоронних органів як основи спільної діяльності з інституціями громадянського суспільства (підрозділ 3.2.).

Під час дослідження були застосовані й інші методи пізнання.

У дисертації використано праці з проблем філософії, публічного управління, інформаційного права, теорії держави та права, теорії управління, теорії правоохоронної діяльності, міжнародного права, адміністративного права та процесу, адміністративної діяльності, кримінального процесуального права.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших в Україні комплексних досліджень адміністративно-правових основ організації та здійснення взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями. Результатом дослідження є комплекс наукових узагальнень, висновків, низка нових наукових положень, важливих для сучасної теорії адміністративного права. Основні з них такі:

уперше

– розроблене авторське розуміння теорії взаємодії в правоохоронній діяльності як системи науково обґрунтованих положень, які створюють передумови

для узагальнення системи знань про правові підстави, організаційні технології, механізм організації та здійснення спільної діяльності різних правоохоронних інституцій для досягнення завдань взаємодіючих суб'єктів, а також в цілому на забезпечення реалізації правоохоронної функції держави, що здійснюється на внутрішньосистемному рівні або (та) із залученням засобів інших державних та недержавних публічних інституцій;

– проведено системний аналіз використання інформаційно-телекомунікаційних та аналітичних технологій для організації і здійснення взаємодії правоохоронних органів, виокремлено цілі інформатизації, а також визначено потенціал уніфікації процедур взаємодії при використанні засобів інформатизаційного супроводження;

удосконалено:

– визначення взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями, яке пропонується розглядати як процес ділового співробітництва (співпраці) інституцій, на які покладено виконання правоохоронних завдань та функцій, з публічними інституціями (як державними, так і неурядовими) різного спрямування, що ґрунтується на сформованих засадах (принципах) спільної діяльності, нормах законодавства, адміністративних договорах, меморандумах про співробітництво у визначених формах, в межах визначеного механізму з метою досягнення правоохоронних завдань суб'єктів взаємодії;

– адміністративно-правове забезпечення організації взаємодії, шляхом визначення його через систему правових актів, що сформована спеціально уповноваженими на те суб'єктами, необхідних для налагодження, здійснення, проведення відповідних спільних заходів, а в результаті - досягнення завдань та цілей взаємодії, завдяки якому учасники процесів спільної діяльності наділені відповідними правами та обов'язками потрібних для розмежування їхньої компетенції та повноважень з питань взаємодії;

– систему сучасного нормативно-правового забезпечення питань урегулювання стандартів та ключових засад механізму взаємодії шляхом аргументації необхідності розробки та прийняття Постанови Кабінету Міністрів України (як об'єднуючого вищого центрального органу виконавчої влади) «Про організацію, здійснення, механізм та стандарти взаємодії публічних інституцій в сфері правоохоронної діяльності»;

– систему принципів взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями шляхом розподілення їх на принципи організації і принципи здійснення (реалізації) спільної діяльності;

дістало подальшого розвитку:

– визначення суб'єктного складу правоохоронних органів та їх місця (ролі) у правоохоронній взаємодії через виокремлення простого, простого комбінованого й складного підходів при віднесенні певного органу до категорії правоохоронного;

– обґрунтування мети та завдань взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями визнавши її пріоритетом досягнення соціального та державотворчого призначення правоохоронної діяльності, а саме охорони прав та свобод людини й громадянина, забезпечення громадського порядку та громадської безпеки, підтримання правопорядку та забезпечення реалізації принципу верховенства права у всіх сферах життєдіяльності держави та суспільства;

– розробка категорії «взаємодія правоохоронних органів із громадськістю в напрямку підвищення довіри та іміджу до цих органів», виокремлення переваг моделі публічного управління правоохоронною сферою, побудованої на відносинах рівності із громадськістю, а також правил ефективної комунікації правоохоронних органів із суспільством;

– з'ясування особливостей правової природи відносин міжнародної взаємодії у сфері правоохоронної діяльності, обґрунтування необхідності співвідношення правових категорій як «принципи» (набір узгоджених основоположних правил) та «стандарти» (уніфіковані та сформовані практикою методи та форми організації взаємодії), а також закономірностей становлення та розвитку міжнародного правоохоронного співробітництва.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані в дисертації результати можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальших наукових розробок теорії адміністративного права, а також адміністративно-правового забезпечення взаємодії правоохоронних органів (довідка про впровадження результатів від 01.10.2018);

– у правотворенні – для формування системи пропозицій до законодавства щодо організації та реалізації взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями в Україні;

– у правозастосуванні – у практичній діяльності правоохоронних в контексті формування ефективних засад їх спільної діяльності з публічними інституціями;

– у навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Судові та правоохоронні органи» (довідка про впровадження результатів від 01.10.2018).

Особистий внесок здобувача. Наукові ідеї та розробки, які належать співавторам опублікованих праць, у дисертаційному дослідженні не використовувались. Особистий внесок до опублікованих колективних наукових праць пропорційний кількості співавторів.

Апробація результатів дослідження. Результати роботи обговорювалися на засіданні міжкафедрального семінару відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна». Теоретичні та прикладні положення та висновки дисертації обговорювалися на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах. Основні з них такі: «Ідентифікація сучасної правової системи України»: науково-практична конференція (Чернігів, 15 грудня 2015 року), «Національна поліція та Національна гвардія у контексті реалізації Національної стратегії у сфері прав людини»: міжвузівський круглий стіл (Київ, 08 грудня 2016 року); «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»: II Міжнародна науково-практична конференція (м. Тернопіль, 21–22 квітня 2017 року); «Протидія злочинності: теорія та практика: всеукраїнська науково-практична конференція (19 жовтня 2016 року); «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»: III Міжнародна науково-практична конференція (м. Тернопіль, 20–21 квітня 2018 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації опубліковано в десяти наукових публікаціях, з яких: 5 статей – у вітчизняних фахових наукових виданнях;

1 стаття – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 5 тез – у матеріалах наукових конференцій.

Структура роботи. Дисертація складається з анотації, змісту, вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 220 сторінок, з яких основний текст – 186 сторінок, список використаних джерел – 24 сторінки (221 найменування), 2 додатки на 3 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано на її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, охарактеризовано основні методи дослідження. Визначено його мету, завдання, об'єкт і предмет, сформульовано положення, що містять наукову новизну, висвітлено практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дисертації.

Розділ 1. «Теоретико-правові аспекти організації взаємодії в правоохоронній сфері» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1. *«Теорія взаємодії та її використання в правоохоронній сфері»* зазначається, що правоохоронна система в результаті проведення внутрішніх державних трансформацій, а також пріоритетності протидії певним загрозам, проявила здатність до зміни і перетворення з метою формування швидких, дієвих та ефективних контрзаходів новим загрозам, а також необхідності функціонування в умовах перманентної кризи.

Думка деяких науковців про можливість делегування окремих правоохоронних функцій до неурядових інституцій, на думку автора, є хибною. Інститути громадянського суспільства здатні надати суттєву допомогу в питаннях запобігання деяким видам правопорушень, однак в питаннях прямого застосування заходів примусу не повинні переймати можливості, що надані тільки спеціальним державним органам.

Правоохоронна діяльність є багатofункціональною та багатовекторною, і не може бути ефективною при застосуванні можливостей тільки окремо взятого суб'єкта правоохорони. Саме тому взаємодія є обов'язковою вимогою діяльності в цій сфері і тільки її ефективність є показником раціонального використання сил та засобів, а також формує зв'язки, що перетворюють можливості окремих суб'єктів правоохоронної діяльності на системні, які в сукупності утворюють передумови для реалізації правоохоронної функції держави з найбільшою ефективністю та продуктивністю.

Важливість систематизації та структурування теоретичних напрацювань питань взаємодії обумовлене необхідністю подальшого удосконалення усієї теорії правоохоронної діяльності щодо формування інноваційних підходів до забезпечення діяльності окремих правоохоронних інституцій, а також усієї правоохоронної системи.

У підрозділі 1.2. *«Взаємодія у сфері правоохоронної діяльності: критичний аналіз проблеми визначення суб'єктного складу в законодавстві України»* констатується, що нормативно-правове забезпечення правоохоронної системи України покликане сформувати достатні передумови для функціонування

правоохоронних інституцій задля досягнення цілей правоохорони. Сучасні визначення правоохоронних органів засвідчують відсутність єдиного підходу до характеристики правового статусу правоохоронних інституцій, адже усі вони по-різному визначають належність до правоохоронної сфери. Одні констатують, що здійснюють правоохоронну діяльність, інші – визначають сферу діяльності, яка по суті передбачає необхідність застосування правоохоронних заходів.

Правоохоронні інституції визначені в роботі як особливі суб'єкти публічної адміністрації, а також кримінальної юстиції, що наділені спеціальними повноваженнями та функціями, що вирізняють їх від інших органів, і здатні, ґрунтуючись на нормах закону, застосовувати заходи державного примусу, й головним завданням функціонування яких є забезпечення правопорядку в державі, запобігання правопорушенням, їх припинення та забезпечення притягнення винних осіб до відповідальності.

У підрозділі 1.3. «*Поняття взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями*» взаємодія розглядається як процес ділового співробітництва (співпраці) інституцій, на які покладено виконання правоохоронних завдань та функцій, а також (або) у визначених законом випадках владний (процесуальний) вплив одного суб'єкта правоохоронної діяльності на іншого, що ґрунтується на сформованих засадах (принципах) спільної діяльності, нормах законодавства, адміністративних договорах, меморандумах про співробітництво у визначених формах, в межах визначеного механізму з метою досягнення завдань суб'єктів взаємодії.

Особливості взаємодії правоохоронних органів обумовлені завданнями та функціями цієї діяльності, тобто самою правоохоронною сферою. Правоохоронна діяльність, а відповідно, і взаємодія, поряд із зазначеним, має особливе правове регулювання, спрямовування, принципи, функції, форми та засоби.

Усі наукові дослідження питань взаємодії розподіляються на такі групи:

- наукові розробки загальнотеоретичного змісту, у яких положення різних наукових течій та теорій екстраполюються на діяльність окремого правоохоронного органу або правоохоронної системи;

- дослідження, присвячені аналізу процесу (процедури) спільної діяльності різних правоохоронних інституцій, що включає декілька підходів: співставлення взаємодії з координацією, діловим співробітництвом, наглядом тощо;

- наукові розробки, у яких розкриваються проблеми взаємодії між суб'єктами з різним рівнем компетенції, функціями та завданнями;

- дослідження, які аналізують проблеми позасистемної, а також внутрішньосистемної взаємодії, що включають в себе науковий аналіз спільної діяльності різних підрозділів правоохоронної системи, залучення громадськості, а також інших публічних інституцій до правоохоронної діяльності тощо;

- роботи, у яких здійснено розгляд взаємодії в якості частини управлінського процесу, управлінської діяльності, організаційної технології;

- наукові розробки проблем взаємодії, що мають спеціальні грифи щодо обмеження в доступі до інформації і присвячені проблемам спільної діяльності підрозділів правоохоронних органів із застосуванням конфіденційних методів та засобів.

Розділ 2 «Адміністративно-правове забезпечення організації взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями» складається з двох підрозділів.

Підрозділ 2.1. «Теоретико-правова характеристика адміністративно-правового забезпечення організації взаємодії правоохоронних органів» присвячено розробці поняття, визначенню особливостей, принципів адміністративно-правового забезпечення спільної діяльності у правоохоронній сфері.

Наголошується, що правове забезпечення різних аспектів взаємодії формує нормативні межі та рамки спільної діяльності, її принципи, форми, засоби, методи та інші елементи механізму, що є передумовою зменшення контрпродуктивних явищ, потенційних протиріч та проблем, а також є організаційною основою для спільної діяльності суб'єктів, що взаємодіють у відповідності до компетенції, повноважень, а також завдань, що визначаються кожним із них в межах налагодження взаємодії.

Нормативно-правові акти, що регулюють питання організації та здійснення взаємодії розподіляються на такі основні групи: до першої належать акти вищих органів влади загальнодержавного рівня (акти законодавчого рівня), які регулюють організаційно-правові основи функціонування правоохоронної системи, забезпечення реалізації правоохоронної функції держави, а також ключові аспекти здійснення правоохоронної діяльності; до другої – акти законодавчого рівня, що визначають правові основи можливості організації та здійснення взаємодії між різними суб'єктами правоохоронної діяльності, іншими публічними інституціями, громадськістю (по суті мова йде про статусні та процесуальні закони); до третьої групи належать нормативно-правові акти підзаконного характеру, що визначають засади міжвідомчої взаємодії, а також передбачають конкретні алгоритми спільної діяльності на міжвідомчому (міжструктурному) рівні, а також на рівні організації взаємодії в середині самих правоохоронних структур; четверту групу складають нормативні акти внутрішнього дії (відомчі нормативно-правові акти), які закріплюють компетенцію суб'єктів правоохоронної системи.

Саме відомчі й міжвідомчі нормативні акти, що регламентують організацію взаємодії, є по суті ключовими засобами організаційно-правового забезпечення організації та здійснення спільних заходів в межах взаємодії.

Принципами взаємодії розуміється система основоположних ідей, базових положень, основ, на яких ґрунтується механізм організації і здійснення спільної діяльності та які формують її правила, стандарти, потрібні для досягнення визначених сумісних цілей та завдань.

У підрозділі 2.2. «Цілі та форми взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями» констатується, що мета взаємодії взаємообумовлена з метою правоохоронної діяльності, правоохоронної функції й державної політики у сфері забезпечення функціонування правоохоронної системи.

Завданнями взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями виділяються наступні:

- формування ефективної системи інформаційних, технічних, інших ресурсних комунікацій потрібних для здійснення правоохоронної діяльності;
- використання ресурсів взаємодіючих суб'єктів для досягнення цілей взаємодії;

- пошук нових засобів, форм механізмів правоохоронної діяльності, що повинно сприяти підвищенню якості правоохорони;
- створення системи договірної, програмної, міжвідомчого правового регулювання, спрямованого на організацію взаємодії різних суб'єктів, що дозволить формувати нові, або удосконалювати існуючі форми спільної діяльності;
- зменшення потенційних контрпродуктивних явищ, підвищення законності правоохоронної системи через необхідність здійснення публічних заходів, учасниками яких є в тому числі інші зацікавлені сторони, які унеможливають зловживання або зменшують їх рівень;
- розвиток транспарентності правоохоронної системи та діяльності шляхом інформування суспільства про засади спільної діяльності.

Форма взаємодії як теоретична конструкція визначається як елемент її механізму, що визначає сукупність організаційних заходів, межі та особливості її формування й здійснення, що закріплюються в правових, програмних або договірних документах суб'єктів спільної діяльності.

Форми взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями систематизовані наступним чином:

- залучення до спільної діяльності публічних інституцій з метою формування якісного та дієвого правового забезпечення питань спільної діяльності, а також формування державної політики, стратегії та концепції взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями;
- інформаційний обмін між правоохоронними органами та іншими зацікавленими суб'єктами;
- безпосереднє залучення усіх можливих ресурсів (включаючи людських) до правоохоронних заходів (не оминаючи традиційної тріади запобігання, припинення та притягнення до відповідальності правопорушників, а також забезпечення громадського порядку і безпеки);
- розвиток засад транспарентності правоохоронної системи шляхом залучення громадськості до здійснення контролю за правоохоронною діяльністю, зменшення концепції «закритості» системи тощо;
- створення системи комунікації працівників правоохоронних органів з іншими інституціями поза сферою правоохоронної діяльності (питання професійної реабілітації, соціальної та правової допомоги, психологічного розвантаження).

Розділ 3. «Проблеми адміністративно-правового забезпечення окремих напрямків організації та реалізації взаємодії» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Правове забезпечення використання інформаційних технологій в організації міжсуб'єктної взаємодії правоохоронних органів» досліджено характерні особливості та практичний досвід впровадження та використання інформаційних технологій при реалізації управлінських та операційних процедур взаємодії вітчизняних правоохоронних органів.

Встановлено відмінності у співвідношенні понять «взаємодія у сфері правоохоронної діяльності» та «взаємодія правоохоронних органів». Серед іншого, виокремлюються переваги від побудови відносин взаємодії правоохоронних органів на основі їхньої інформатизації. Проаналізовано онтологічну сутність інформаційних технологій у взаємодії, зокрема, терміни «інформаційні технології», «високі технології», «засоби інформатизації». Узагальнено досвід інформаційно-

організаційного співробітництва в системі вітчизняної правоохоронної діяльності, що надало можливості зробити такі узагальнення:

1) великий вплив на внутрішньовідомчу інформатизацію відіграє фактор територіальної розгалуженості структури правоохоронного органу;

2) організаційно-правовий механізм інформаційного співробітництва новостворених вітчизняних правоохоронних органів (Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів) включає нормотворчі (розробка, укладення міжвідомчих меморандумів та протоколів про співробітництво на підставі законних повноважень) та інформаційно-технічні процедури (безпосереднє підключення до інформаційних систем та баз даних, у тому числі через захищені канали зв'язку);

3) одним із найбільш перспективних інформаційно-аналітичних способів створення, обміну та поширення інформації є спільне використання правоохоронними органами реляційних систем баз даних та реєстрів органів державної влади. Практика адміністрування систем управління базами даних та інтегрованих інформаційно-аналітичних систем пішла шляхом надання прав на розробку таких інструментів тим правоохоронним органам, функції яких передбачають накопичення, збір, обробку та фрагментацію відповідних даних;

4) існує особлива потреба в інформатизації такого виду взаємодії як оперативний обмін інформацією для цілей розслідування. Прикладом є спільне використання інформаційної системи «Розшук» єдиної інформаційної системи МВС підрозділами Національного антикорупційного бюро України та Міністерства внутрішніх справ;

5) особливим чинником впровадження та розвитку інформатизації взаємодії є належне правове підґрунтя. Відсутність належних нормативних приписів щодо інформатизації може створити суттєві перешкоди в реалізації безпосередніх функціональних обов'язків відповідних органів.

Підрозділ 3.2. «Імідж правоохоронних органів як основа спільної діяльності з інституціями громадянського суспільства» присвячено аналізу особливостей та виокремлено ключові принципи взаємодії правоохоронних органів (на прикладі Національної поліції Міністерства внутрішніх справ, органів прокуратури та Національного антикорупційного бюро України) із громадянським суспільством в напрямку покращення іміджу правоохоронної системи держави.

Актуальність тематики взаємодії правоохоронних органів з громадянським суспільством у напрямку забезпечення високого рівня довіри до правоохоронної системи обґрунтовується як завданнями діючих реформ, так і потребою побудови соціального діалогу у новостворених відомствах.

Виокремлено загально правові (визначають загальні засади відносин держави та суспільства) та організаційні принципи взаємодії правоохоронних органів із інституціями громадянського суспільства. До останніх віднесено: системність комунікації; масштабування; реагування на критичні публікації про діяльність правоохоронних органів чи факти; «єдиного голосу» one voice communication; конфіденційність та балансування між розкриттям відомостей у сфері правоохоронної діяльності та дотриманням зобов'язань із нерозголошення конфіденційної, службової та таємної інформації; оцінювання.

У підрозділі 3.3. «Принципи та напрямки міжнародного співробітництва правоохоронних органів» охарактеризовано основні засади та виокремлено напрямки міжнародного співробітництва правоохоронних органів України з публічними організаціями та інституціями іноземних держав.

Висловлено тезис про те, що механізм організації міжнародного співробітництва є наднаціональним питанням, у першу чергу, правового характеру, якому властиві процедурний, компетенційний, юрисдикційний контекст та спрямованість на захист прав та законних інтересів людини і громадянина. Співпраця поза межами національних юрисдикцій характеризується рівністю сторін, недопущенням створення переваг інтересу однієї держави над іншою.

Виокремлено два основні напрямки міжнародного співробітництва: безпосередня та опосередкована взаємодія.

Безпосереднім є вид співпраці, що передбачає наявність прямих контактів, процедур обміну інформацією, реалізації спільних дій із правоохоронними органами іноземних держав. Основною правовою ознакою такого виду взаємодії є нормативне закріплення сторонами, які безпосередньо являється є її інституціями правоохоронної діяльності відповідно до національного законодавства. При цьому, суб'єкти такої співпраці повинні мати спільні, аналогічні за змістом та природою функції, повноваження, а в деяких випадках, і організаційну структуру.

Опосередкована взаємодія передбачає наявність основного спеціалізованого координаційного центру (каналу) обміну інформації на загально-державному рівні (спеціалізована опосередкована взаємодія) або контактного центру в системі правоохоронного відомства (загальна опосередкована). Прикладом спеціалізованої опосередкованої є використання можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні, а загальної опосередкованої – взаємодія з Європейським поліцейським офісом через контактні пункти вітчизняних уповноважених правоохоронних органах визначених міжнародною угодою.

Зазначено, що принципи міжнародної взаємодії правоохоронних органів не мають і не можуть мати імперативного характеру для суб'єктів спільної діяльності, оскільки таким чином відбувається порушення основ міжнародного права – незалежності, суверенітету та неможливості втручання у внутрішні справи держав.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження були зроблені наукові узагальнення, проведено аналіз проблем, які виникають в процесі адміністративно-правового забезпечення організації та здійснення взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями, основні з них такі.

1. Теорія взаємодії в правоохоронній діяльності пов'язується з розумінням її як системи науково обґрунтованих положень, які створюють передумови для узагальнення системи знань про правові підстави, організаційні технології, механізм організації та здійснення спільної діяльності різних правоохоронних інституцій для досягнення завдань взаємодіючих суб'єктів, а також в цілому на забезпечення реалізації правоохоронної функції держави, що здійснюється на внутрішньосистемному рівні або (та) із залученням засобів інших державних та недержавних публічних інституцій.

Структура теоретичного наукового масиву є достатньою для констатації існування системи наукових поглядів та вчень, які здатні комплексно визначати основні компоненти взаємодії як базової категорії, важливої та необхідної для правоохоронної сфери держави. В основу теорії взаємодії правоохоронних органів повинні бути покладені загальнофілософські постулати категорії взаємодії, взаємозв'язку, спільної діяльності та впливу, теорії систем. Критерієм виокремлення цієї теорії є особлива сфера – правоохоронна, яка передбачає функціонування особливих суб'єктів – правоохоронних органів, що виконують спеціальні державні завдання і не здатні самотійно досягати результатів.

Доведеність існування самотійної теорії взаємодії правоохоронних органів обумовлена значним практичним (емпіричним) матеріалом, який підтверджує наявність сталих процесів між суб'єктами правоохорони, застосування спільного нормативно-правового регулювання, організаційних технологій тощо. Важливість систематизації та структурування теоретичних напрацювань питань взаємодії обумовлене необхідністю подальшого удосконалення усієї теорії правоохоронної діяльності щодо формування інноваційних підходів до забезпечення діяльності окремих правоохоронних інституцій, а також усієї правоохоронної системи.

2. Аналіз правових актів у сфері правоохоронної діяльності свідчить про відсутність єдиної концепції визначення суб'єктного складу правоохоронних органів та їх місця (ролі) у правоохоронній взаємодії. Можна виокремити наступні підходи, які існували та наразі діють при віднесенні органу влади до категорії правоохоронного:

- простий – визначення кола суб'єктів, які прямо належать до правоохоронних органів;

- простий комбінований – визначення кола суб'єктів, які прямо відносяться до правоохоронних органів, а також встановлення критерію належності до реалізації правоохоронних та правозастосовних функцій;

- складний (сучасний підхід) полягає в умовному поділі правоохоронних органів на «класичні», та тих, які опосередковано виконують правоохоронні функції або супроводжують правоохоронну діяльність. Іншим прикладом складного підходу є виокремлення суб'єктів правоохоронної діяльності в залежності від сфери відносин, яка регулюється.

Подальші кроки щодо реформування правоохоронної системи та правоохоронних інституцій ми пов'язуємо із розвитком законодавства у цій сфері щодо інтеграції до неї новостворених органів, а також удосконалення правового статусу нових правоохоронних інституцій. Зміна конфігурації правоохоронної системи пов'язана з утворенням нових антикорупційних інституцій, трансформацією статусу органів, які втратили своє правоохоронне призначення, розвитком громадянського суспільства і підвищенням контролю з його боку за правоохоронною сферою.

3. Взаємодія правоохоронних органів з публічними інституціями розглядається як процес ділового співробітництва (співпраці) інституцій, на які покладено виконання правоохоронних завдань та функцій, з публічними інституціями (як державними, так і неурядовими) різного спрямування, що ґрунтується на сформованих засадах (принципах) спільної діяльності, нормах законодавства, адміністративних договорах, меморандумах про співробітництво у

визначених формах, в межах визначеного механізму з метою досягнення правоохоронних завдань суб'єктів взаємодії.

4. Адміністративно-правове забезпечення організації взаємодії пов'язується з системою правових актів, що сформована спеціально уповноваженими на те суб'єктами, необхідних для налагодження, здійснення, проведення відповідних спільних заходів, а в результаті - досягнення завдань та цілей взаємодії, завдяки якому учасники процесів спільної діяльності наділені відповідними правами та обов'язками потрібних для розмежування їхньої компетенції та повноважень з питань взаємодії.

Аналіз сучасної нормативно-правової основи засвідчує відсутність уніфікованого правового акту з питань організації та здійснення взаємодії правоохоронних органів, адже фактично єдина міжвідомча інструкція «Про взаємодію правоохоронних та інших державних органів України у боротьбі із злочинністю» втратила чинність 18.02.2014 року. Тому, з метою урегулювання стандартів та ключових засад механізму взаємодії існує нагальна потреба розробки та прийняття Постанови Кабінету Міністрів України (як об'єднуючого вищого центрального органу виконавчої влади) «Про організацію, здійснення, механізм та стандарти взаємодії публічних інституцій в сфері правоохоронної діяльності».

5. Пріоритетною метою взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями потрібно визнавати досягнення соціального та державотворчого призначення правоохоронної діяльності, а саме охорону прав та свобод людини й громадянина, забезпечення громадського порядку та безпеки, підтримання правопорядку та забезпечення реалізації принципу верховенства права у всіх сферах життєдіяльності держави та суспільства.

Принципи взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями розподілені на принципи організації і принципи здійснення (реалізації) спільної діяльності.

До принципів організації взаємодії віднесено такі засади:

- плановості;
- наявності управлінської волі, рішення та правової основи;
- науковості;
- професіоналізму і компетентності;
- визначеності та пріоритетності мети взаємодії.

До принципів здійснення (реалізації) спільної діяльності:

- верховенство права і дотримання законності;
- безперервність або ситуативна узгодженість;
- системність та керованість;
- транспарентність та взаємні довіра;
- розмежування повноважень та раціональність використання усіх сил, засобів та ресурсів суб'єктів взаємодії;
- розуміння кінцевого результату взаємодії.

6. Концепція взаємодії правоохоронних органів потребує широкого використання інформаційно-телекомунікаційних та аналітичних технологій, що в свою чергу, передбачає: необхідність забезпечення основоположних прав людини і громадянина та їх гарантування від протиправного обмеження через засоби всебічного електронного контролю; посилення функціонального, інституційного та

організаційного потенціалу правоохоронних органів у спільній діяльності щодо виявлення, фіксації та протидії правопорушенням; потребу широкої оптимізації інформаційно-обмінних процедур в системі правоохоронної діяльності відповідно до реалій інформаційного світу та вимог кібербезпеки; підвищення безпекової функціональної спроможності правоохоронних органів у напрямку протидії інформаційним витокам, кібератакам, незаконним проникнення в інформаційне поле; стандартизація міжвідомчих інформаційних систем та віртуалізація суб'єктів правоохоронної діяльності в єдиному інформаційному просторі; раціоналізацію правоохоронних ресурсів, оптимізацію строків обміну даними; розширення форм та методів співробітництва в напрямку поінформованості суспільства, прозорості управлінських процесів та урядової підзвітності; інтеграцію в міжнародні правоохоронні системи співробітництва.

Обґрунтовано, що ціллю інформатизації взаємодії правоохоронних органів є створення єдиного інформаційного простору для суб'єктів правоохоронної діяльності, який повинен вирішити всі проблемні аспекти взаємодії, координації та загалом реалізації правоохоронної функції в державі.

Визначено потенціал уніфікації процедур взаємодії при використанні засобів інформатизаційного супроводження: можливість здійснювати розробку програмних та аналітичних систем на єдиній платформі; вироблення єдиного стилю у механізмі прийняття управлінських рішень та планування процесуальних чи оперативних заходів; стабільність каналів обміну даними, шляхом використання суміжного програмного забезпечення; створення узгодженої системи підтримки прийняття рішень із координуючим центром; забезпечення централізованого доступу до публічної інформації широким верствам суспільства, що є результатом взаємодії; здійснення оцінки, аналізу поточної та майбутньої обстановки у сферах взаємодії.

7. Запропоновано авторський зміст терміну «взаємодія правоохоронних органів із громадськістю в напрямку підвищення довіри та іміджу до правоохоронних органів» як вид публічних нормативно-урегульованих відносин правоохоронних інституцій із невладними особами (індивідуальними або колективними представниками громадянського суспільства), що полягає у використанні визначених в законі методів, засобів та інструментів забезпечення прозорості, поінформованості, обізнаності про правоохоронну систему, діяльність правоохоронних органів з метою становлення стійкої, системної комунікативної співпраці та високого іміджу правоохоронної діяльності на засадах рівності, паритету, наявності спільної мети.

Виокремлено переваги моделі публічного управління правоохоронною сферою, побудованої на відносинах рівності із громадськістю: висока динаміка залученості громадськості до прийняття важливих управлінських рішень; допомога та підтримка у вирішенні функціональних завдань правоохоронної діяльності; додаткове ресурсне джерело інформації, знань та досвіду; оперативність поінформування про факти, події та осіб, що мають значення для забезпечення правової дисципліни та правопорядку; зниження рівня інформаційного тиску, опору та критики до влади.

Виокремлено правила ефективної комунікації правоохоронних органів із суспільством:

- забезпечення залученості максимально широкого кола інституцій громадянського суспільства, тобто аудиторії співробітництва;
- диференціація політики інформаційного впливу на аудиторію залежності від критеріїв (ступінь інтегрованості в ту чи іншу сферу правоохоронної діяльності);

професійність чи наявність відношення до юридичного фаху та обізнаності у сфері права; можливість впливати на інформаційне поле та громадський порядок; актуальність контенту, що є предметом взаємодії (освітній, загально-інформуючий, попереджувальний тощо).

8. З'ясовано особливості правової природи відносин міжнародної взаємодії у сфері правоохоронної діяльності: вона є невід'ємним компонентом державницького та міжнародного механізму боротьби з правопорушеннями; орієнтована на протидію протиправній діяльності, захист прав та свобод людини і громадянина та державного публічного інтересу; спрямована на відновлення порушених прав суб'єктів національного права, забезпечення невідворотності юридичної відповідальності; характерна інтенсивність, стабільність, оперативність та швидкість реалізації заходів та процедур обміну інформацією; наявна узгодженість та чіткі межі вступу до міжнародних процедур; різноманітність форм, напрямків, методів спільної діяльності.

Обґрунтовано необхідність співвідношення правових категорій як «принципи» (набір узгоджених основоположних правил) та «стандарти» (уніфіковані та сформовані практикою методи та форми організації взаємодії). Виокремлення категорії «стандарти» у міжнародній правоохоронній діяльності, на відміну від правоохоронної діяльності в національній правовій системі, пов'язано з наступними чинниками: національними особливостями формування системи правоохоронного механізму, компетенцій органів та посадових осіб; інституційними та функціональними ознаками реалізації правоохоронної діяльності; органічністю формування правоохоронного продукту в суспільстві відповідно до національної правової системи та практики, економічного, культурного, соціального менталітету.

Основу спільної діяльності правоохоронних інституцій становлять «стандарти» та «принципи», які прямо передбачені в окремих угодах, або існують у формі compliance-угод або «джентльменських» домовленостей поза нормативними приписами.

Визначені такі закономірності становлення та розвитку міжнародного правоохоронного співробітництва в Україні:

- взяті зобов'язання щодо забезпечення прав та свобод людини, що інтегровані у чинне вітчизняне законодавство;
- приєднання до міжнародних правоохоронних угод для досягнення інших короткострокових та довгострокових стратегічних завдань;
- підвищення необхідності залученості у міжнародні інформаційно-обмінні процеси у зв'язку з всесвітніми глобалізаційними тенденціями розвитку злочинних технологій;
- підвищення інституційної та функціональної спроможності вітчизняних правоохоронних органів;
- уніфікація та стандартизація положень національного законодавства у сфері правоохоронної діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Мамчур Л. О., Гречанюк С. К., Терещук Г. А., Теорія взаємодії в управлінні правоохоронними органами. Актуальні проблеми правознавства. 2018. № 4. С. 58–61.

2. Мамчур Л. О. Інформатизація взаємодії органів прокуратури з правоохоронними органами: адміністративно-правові засади. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 5. С. 227–229.

3. Мамчур Л. О. До питання про міжсуб'єктну взаємодію правоохоронних органів з використанням інформаційних технологій. Право і суспільство. 2018. № 6. Т. 2. С. 97–103.

4. Мамчур Л. О. Взаємодія у сфері правоохоронної діяльності: критичний аналіз проблеми визначення суб'єктного складу в законодавстві України. Право. UA. 2018. № 3. С. 103–108.

5. Мамчур Л. О. Принципи міжнародного співробітництва у сфері правоохоронної діяльності. Верховенство права (міжнародний науковий журнал). 2018. № 4. С. 98–103.

6. Мамчур Л. О. Взаємодія органів поліції з громадськістю: адміністративно-правові аспекти. Соціологія права. 2018. № 3–4. С. 89–94.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Мамчур Л. О. Адміністративно-правова теорія взаємодії та її використання в правоохоронній сфері. Ідентифікація сучасної правової системи України. Збірка матеріалів науково-практичної конференції. Чернігів, ІЕТП ЧНПУ, 2015. С. 111–113.

8. Мамчур Л. О. Адміністративно-правові основи спільної діяльності правоохоронних органів як основа теорії взаємодії. Національна поліція та Національна гвардія у контексті реалізації Національної стратегії у сфері прав людини: Збірник наукових матеріалів міжвузівського круглого столу (08 грудня 2016 року) / За заг. ред. к.ю.н. М. О. Ктіторова. Київ: НАВС, 2016. С. 23–25.

9. Мамчур Л. Адміністративно-правове забезпечення організації взаємодії правоохоронних органів. Протидія злочинності: теорія та практика: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (19 жовтня 2016 року). Київ: НАПУ, 2016. С. 101–102.

10. Мамчур Л. О. Поняття взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, 21–22 квітня 2017 р.) Тернопіль, Економічна думка, 2017. С. 48–52.

11. Мамчур Л. О. Особливості взаємодії правоохоронних органів (питання адміністративно-правового забезпечення). Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Тернопіль, Тернопільський національний економічний університет, 20–21 квітня 2018 р.) Тернопіль, Економічна думка, 2018. С. 152–157.

АНОТАЦІЇ

Мамчур Л. О. Адміністративно-правові засади взаємодії правоохоронних органів України з публічними інституціями - Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. - Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Київ, 2019; Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2019.

Дисертація є одним із перших в Україні комплексних досліджень адміністративно-правових основ організації та здійснення взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями. Результатом дослідження є комплекс наукових узагальнень, висновків, низка нових наукових положень, важливих для сучасної теорії адміністративного права. Зокрема, у роботі розкрито основні доктринальні підходи до формування та існування теорії взаємодії та її використання в правоохоронній сфері; здійснено критичний аналіз проблеми визначення суб'єктного складу учасників взаємодії в законодавстві України, що регулює правоохоронну діяльність; наведено авторське бачення поняття взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями; здійснено теоретико-правову характеристику адміністративно-правового забезпечення організації взаємодії правоохоронних органів; визначено цілі та форми взаємодії правоохоронних органів з публічними інституціями; розкрито основні аспекти правового забезпечення використання інформаційних технологій в організації міжсуб'єктної взаємодії правоохоронних органів; розглянуто категорію іміджу правоохоронних органів як основи спільної діяльності з інституціями громадянського суспільства; охарактеризовано принципи та напрямки міжнародного співробітництва правоохоронних органів.

Ключові слова: взаємодія, адміністративно-правові засади, організація, взаємодія правоохоронних органів, публічні інституції, співпраця, спільна діяльність, форми взаємодії, принципи взаємодії, цілі взаємодії.

Мамчур Л. А. Административно-правовые основы взаимодействия правоохранительных органов Украины с публичными институциями - Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 - административное право и процесс; финансовое право, информационное право. Тернопольский национальный экономический университет, Тернополь, 2019; Открытый международный университет развития человека «Украина», Киев, 2019.

Диссертация является одним из первых в Украине комплексных исследований административно-правовых основ организации и осуществления взаимодействия правоохранительных органов с публичными институциями. Результатом исследования является комплекс научных обобщений, выводов, ряд новых научных положений, важных для современной теории административного права. В частности, в работе раскрыты основные доктринальные подходы к формированию и существованию теории взаимодействия и ее использованию в правоохранительной сфере; осуществлен критический анализ проблемы определения субъектного состава участников взаимодействия в законодательстве Украины, регулирующего правоохранительную деятельность; приведено авторское видение понятия

взаимодействия правоохранительных органов с публичными институтами; осуществлено теоретико-правовую характеристику административно-правового обеспечения организации взаимодействия правоохранительных органов; определены цели и формы взаимодействия правоохранительных органов с публичными институтами; раскрыты основные аспекты правового обеспечения использования информационных технологий в организации междусубъектного взаимодействия правоохранительных органов; рассмотрено категорию имиджа правоохранительных органов как основы совместной деятельности с институтами гражданского общества; охарактеризованы принципы и направления международного сотрудничества правоохранительных органов.

Ключевые слова: взаимодействие, административно-правовые основы, организация, взаимодействие правоохранительных органов, публичные институты, сотрудничество, совместная деятельность, формы взаимодействия, принципы взаимодействия, цели взаимодействия.

Mamchur L. O. Administrative and legal principles of interaction of law enforcement agencies of Ukraine with public institutions. – Qualification scientific work on the rights of manuscripts.

Thesis for a Candidate Degree in Law in specialty 12.00.07 – Administrative law and process; finance law; information law (081 Law). Open International University of Human Development «Ukraine», Kyiv, 2019; Ternopil National Economic University, Ternopil, 2019.

The dissertation is one of the first in Ukraine comprehensive studies of the administrative and legal foundations for organizing and implementing the interaction of law enforcement with public institutions. The result of the study is a set of scientific generalizations, conclusions, a number of new scientific provisions important for the modern theory of administrative law. In particular, the paper reveals the main doctrinal approaches to the formation and existence of the theory of interaction and its use in the law-enforcement sphere; Critical analysis of the problem of determining the subject structure of the participants in the interaction in the legislation of Ukraine, which regulates law-enforcement activity; the author's vision of the concept of interaction of law enforcement bodies with public institutions is given; The theoretical and legal characteristics of the administrative and legal support for the organization of the interaction of law enforcement bodies are carried out; the purposes and forms of interaction of law enforcement bodies with public institutions are determined; the main aspects of the legal support of the use of information technologies in the organization of inter-judicial interaction of law enforcement bodies are revealed; the category of image of law enforcement bodies as a basis of joint activity with civil society institutions was considered; The principles and directions of international cooperation of law enforcement bodies are described.

The author's understanding of the theory of interaction in law-enforcement activity is developed as a system of scientifically substantiated provisions that create the preconditions for generalization of the system of knowledge on legal grounds, organizational technologies, mechanism of organization and implementation of joint activities of various law-enforcement institutions for the achievement of the tasks of

interacting actors, as well as in general, to ensure the implementation of the law-enforcement function of the state, carried out at the intersystem level or (a) with the involvement of the funds of other states x non-governmental public institutions.

The importance of systematization and structuring of theoretical developments in the issues of interaction is conditioned by the need for further improvement of the whole theory of law-enforcement activity in relation to the formation of innovative approaches to the provision of activity of certain law-enforcement institutions, as well as the entire law-enforcement system.

Law-enforcement institutions are defined in the work as special subjects of public administration, as well as criminal justice, which have special powers and functions distinguishing them from other bodies, are able, based on the rules of law, to apply measures of state coercion and whose main task is to ensure that law and order in the state, prevention of the violation, their termination and ensuring that the perpetrators are brought to justice.

The features of the interaction of law enforcement bodies are determined by the tasks and functions of this activity, that is, the law-enforcement sphere itself. Law enforcement activities, and, accordingly, interaction, along with the specified, has a special legal regulation, direction, principles, functions, forms and means.

In addition, the definition of the interaction of law enforcement bodies with public institutions has been improved, which is proposed to be considered as a process of business cooperation (cooperation) of institutions that carry out law enforcement tasks and functions, with public institutions (both state and non-governmental) of a different direction based on the established principles (principles) of joint activity, norms of legislation, administrative agreements, memorandums of cooperation in certain forms, within the limits of the specified mechanism for the purpose achievement of law enforcement tasks of interaction subjects.

Also, the administrative and legal framework of the organization of interaction was improved, through its definition through the system of legal acts, formed by specially authorized to those subjects, necessary for setting, implementation, carrying out of corresponding joint actions, and as a result of achievement of tasks and goals of interaction, through which the participants the processes of joint activity are endowed with the appropriate rights and responsibilities necessary to differentiate their competence and powers of engagement.

It is noted that the legal provision of various aspects of interaction forms the regulatory boundaries and framework of the joint activity, its principles, forms, means, methods and other elements of the mechanism, which is a prerequisite for the reduction of counterproductive phenomena, potential contradictions and problems, and is the organizational basis for joint activities of the sub Objects that interact in accordance with the competencies, powers, and tasks defined by each of them within the framework of the establishment of interaction.

The principles of interaction need to be understood as the system of fundamental ideas, basic provisions, the basis on which the mechanism of organization and implementation of joint activity is based and which form its rules, the standards necessary for the achievement of certain joint goals and objectives.

The tasks of interaction of law enforcement with public institutions are as follows: formation of an effective system of information, technical and other resource

communications necessary for law enforcement activities; using resources of interacting entities to achieve the goals of interaction; search of new means, forms of mechanisms of law-enforcement activity, which should promote the quality of law enforcement; creation of a system of contractual, software, interagency legal regulation, aimed at organizing the interaction of different actors, which will create new ones or improve existing forms of joint activity; reduction of potential counterproductive phenomena, increase of the legality of the law-enforcement system due to the need for public events involving other stakeholders, which prevent or reduce the level of abuse; development of transparency of the law-enforcement system and activities by informing the society about the principles of joint activity.

The form of interaction as a theoretical design is defined as an element of its mechanism, which defines a set of organizational measures, boundaries and peculiarities of their formation and implementation, which are fixed in the legal, programmatic or contractual documents of the subjects of joint activity.

Differences in the relation between the concepts of «interaction in the field of law-enforcement activity» and «interaction of law enforcement agencies» were established. Among other things, the author highlighted the advantages of constructing relations of interaction of law enforcement bodies on the basis of the principle of informatization. The ontological essence of information technologies in interaction, the terms «information technologies», «high technologies», «means of informatization» are analyzed, in spite of their different content content that hyperbolizes the administrative mechanism of communication into an information component. Thus, the means of ensuring and maintaining interaction come to the fore and in the greatest way produce an effect on the result of interaction.

The general legal (defines general principles of relations of the state and society) and organizational principles of interaction of law enforcement bodies with civil society institutions are singled out.

The thesis is stated that the mechanism of organization of international cooperation is supranational issue, first of all, legal nature, which has procedural, competent, jurisdictional context and direction in protection of rights and legitimate interests of man and citizen.

Key words: interaction, administrative and legal principles, organization, interaction of law enforcement bodies, public institutions, cooperation, joint activity, forms of interaction, principles of interaction, goals of interaction.

Підписано до друку 25.03.2019 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 1,0.
Зам. № А011-19. Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46009

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.*

Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль 46009
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua